

Eppen azért a művelt nemzeteknél, különösen Amerikában, a leányok testmozgására, játékára, a legnagyobb gondot fordítják.

Táplálkozásban természetes egyszerűség, ruházatkodásban kényelem, mozgásban bő szabadság — ezek fundamentumai a leánynevelés testi fejlesztésének.

Minél hatékonyabbak ezen eszközök, annál reményteljesebb a jövő; de ha akár tudatlanságból, akár kényszerűségből, megvonjuk ez eszközöket, vagy nem fordítunk rá kellő gondot, többet ártunk az ily leányneveléssel a jövő nemzedéknek, mint használunk.

Sana meus — in corpore sano! mondták már régen, A mi magyarul mindig azt teszi: verebészekből nem kelnek ki sasok.

Hát az értelmi és erkölcsi eredménnyel hogy vagyunk? . . .

Erről is érdemes elmélkedni — majd egy jövő cikkben.

Muzeumunk gyarapodása.

Kállay András ur nem szűnt meg muzeumunknak legbőkezűbb partfogója lenni. A napokban ismét egy ekevasal és egy kasza-sarlóval gazdagította gyűjteményünket. Nem a Vidacs vagy Sack gyárából került a nagyhalászi Telek tanyára ezen ekevas, hanem Nagy Sándor idejéből, a Kr. előtti IV-ik századból, bizonyosságul annak, hogy vidékünkön azon ősidőben is nem csak nomád, vadászó, halászó, legeltető népek barangoltak be, hanem állandóan megtelepült földművelők, tehát a kulturának magasabb fokán álló népek laktak. Ehez hasonló ekevasat *Geneszy Bertalan* urnak halászi birtokáról Szabó Károly tisztartó ur, egy fejlettebb, — tehát későbbi korból származóttal pedig — *Propper Samu* ur ajándékozott Turáról muzeumunknak.

A ki a régészet sportjával nem foglalkozik, na yot nevet az ilyen látszólag vakmerő állításon. Pedig hát ugy van, aminél mondom.

Lehoczky Tivadar aki nem a féle dilettans, mint én, hanem elősmert tekintélyű szakregész, pár év előtt Beregmegyében egy mintegy 150 darabból álló vasleletre bukkant, sarló, kasza, a miénkhez teljesen hasonló lándzsa alakú eke-vas, fejsze, balta stb. akadt egy rakáson. De ezen rakásban tiznél több Nagy Sándor-féle ezüst érem is találtatott, ami a lelet tárgyainak korát minden kétséget kizárólag megállapította.

Az ajándékozott tárgyaknak anyagi értéke legfeljebb egy-két fillér, annyit ér, mint András király bullájának kutyabőre, de egyik sem kutya, csak elkutyázkodtak az egyiket.

Nagy Sándor Kr. e. 356—323 évben Róma alapítása után 396 évvel szerepelt. Azon időben a római köztársaságiak, a görögök, latinok, karthagoiakkal, Etruszkokkal, és szamitokkal volt harcuk, tehát északon minálunk semmi viszonylatuk nem volt.

A békés nép-kirablásból angol módra magas kulturára fejlett római terjeszkedésnek kezdetén ami áldott Nyíránk már a kulturának aránylag magas fokán állott. Arany és gyémánt nálunk ugy mint most, azon időben sem kápráztatta volna el a rómaiak szemét, mint a hogy az megeseitlt volna Transválaban is, ha azon vidéken kóválygott volna a civis romanus az u. n. cultur népeknek legbarbárabb fajzatja, mely parasejtaként elősködött népeknek romlására, de amely népek őseréjük tudatában önére jutva lerázták magukról ezen elősdicket.

Gondolataimból egy kedvesen csengő hang zavar fel, — nyilik az ajtó s egy a legutolsó divat szerint öltözött női alak közeledik felém.

Ni ni maga az édes mama! kiálltok fel repeső örömmel. Bizony bizony alig ismerem fel e félhomályban no meg e kifogástalanul szép toiletjében.

— Tetszik neked? igazán tetszik? vagy csak banális bókokkal akarod a te kis anyósodat elárasztani?*

Oh! kedves mama mit tesz fel rólam. Hát szoktam én magának bókolni? Ugy-e nem? Na látja! Foglaljon helyet. Behívjam feleségemet?

— Nem nem, vagy legalább is még ne; — szolt és homlokon csókolt, mit én egy tiszteletteljes kézcsókkal visszazonostam.

Miután egy kecses mozdulattal a kandalló melletti karszékre ült, róka-prómes kabátját egy nagy világi hölgyhöz méltó bájjal hátravetette, cigarettre gyújtott s folytatta.

Leányommal, jobban mondva feleségeddel mostanában nem vagyok megelégedve: Kissé sokat mulat. Ott van mindenütt, részt vesz minden társadalmi acióban kezdve a juroktól a nőegyleti gyűlésekig. Ez még csak hagyján, de te édes fiam elég gyöngéd vagy és nem tartod vissza. Pedig hát mon Dieu elvégre kimulathatta már magát leány korában s ép most kis gyermek lévén a háznál nem hagyhatja oly könnyen a házat mint például én a kinek már se kicsi se nagy! Igen megörvendeztetnél kedves vóm uram, ha feleségedet elvonnád egy időre a társaságtól s inkább a háztartási ügyek vezetésére szoritánád. — Majd mulathat még eleget ha nagymama lesz mint én — mondá bájos mosoly kíséretében.

Oly édesen beszélt, hogy nem tudtam neki ellent mondani. — Legyen nyugodt édes mama ugy lesz amint kívánja.

De ez még nem minden! A ruháira is túl sokat költhet. Hiszen én is szeretem ha fess és csinos s talán én szólnám meg legelőbb ha nem az volna, de mégis ami tulság—tulság. Édes fiam! Tudom hogy te szegény ember vagy, ép azért a havi apnag-e-t háztartási költségeid enyhítésére adom s korántsem azért hogy azt a feleséged előltözzé — te pedig mellette kifordított festett ruhákban járj. Nagyon szeretném, ha nődek

Videkünkre nem jöttek ezen rablók, mert vasutak hiányában terményeinket nagyon drágán lehetett volna a hencszegő diadalmenetekben felhasználni, vagy talán másoknak szánták ezen dicsőséget.

Azon roszdás és egy garast sem érő ekevasakból azt lehet következtetni, hogy a Nyír megélhetett és megélhet ma is a maga emberségéből, ha ki nem szipolyozzák.

Ennek bővebb igazolására jó lenne, ha régészet pártolónk a földben talált ócska vasakat, mint értéktelen tárgyakat el nem dobnák, hanem őstörténelmünk megvilágítására muzeumunknak megőrzés és értékelés végett átadni sziveskednének.

Lichmann Dessó ur, a kinek nagyobb szabású serté-hizlalója van az Ujfehértó felé vezető vasutnak első őrházánál, az ottani földmunkálatok alkalmával már a múlt évben hat darab részint ép, részint töredékes ós cserép edénnyel szaporította muzeumunkát. A napokban is hat darab hasonló korból származó edényt, 161 különböző színű üvegyöngyöt, egy korongos fűjű bronz t, egy bronz gyűrűt, bronz lemezből készült, nem díszített, egymásra hajló végű karperecet, négy bronz fülbe valót és egy agyag orsó-gömböt ajándékozott. E tárgyak a Kr. előtti utolsó évszázadokból származnak, nem római munkák, hanem római befolyásra vallanak, amennyiben a négyszögű hasáb alakú gyöngyöknek végei le vannak csiszolva, két edény pedig élesen hasallik ki.

Tóth Imre pazonyi segéd jegyző ur a pazonyi határban a nyiregyházi ut mellett nov. 22-én rigolirozaskor talált nem korongon készült, de szintén római izlésű nagyobb edényt ajándékozott.

Fogadják hálás köszönetemet.

Nyiregyháza, 1899. december 14-én.

Dr. Jósza András.

Egészségügyi jelentés.

Nyiregyháza egészségügye novemberben.

A folyó év november havában az egészségügyi viszonyok, tekintve a beérkezett halottjegyzőkönyvek adatait, jóval kedvezőbbek voltak, mint a múlt év megfelelő havában. Az elmúlt év november havában elhalt 81, addig ez év november havában a halálozás 70-et mutat, kevesebbet tehát 11-el.

Nem szerint elhalt fi 45, nő 25.

Családi hovatartozandóság és foglalkozás szerint elhalt a napszámos és cselédek osztályához tartozók közül 43, földműves gazda 12, iparos és kereskedő 14, értelmiségi 1. Ezeket kivül halva született 3, kora született volt —. Idegen határbeli el lett Nyiregyházán temetve 2. Törvénytelen ágyból származó elhalt 4.

Élve született 131, és pedig: 59 fi és 72 nő, ezek közül törvénytelen ágyból származik 11, és pedig — fi, 11 nő, az elhaltaknál több tehát az élve születettek száma 61-el. Házasságot kötött 43 pár.

Vallásra nézve elhalt: róm. kath. fi 8, nő 10 = 18, ág. evang. fi 25, nő 10 = 35, helv. hitv. fi 2, nő = 2, gör. kath. fi 9, nő 4 = 13, izraelita fi 1, nő 1 = 2.

Életkor szerint 0—1 évig = 27, 1—5 évig = 8, 5—7 évig = 2, 7—20 évig = 6, 20—30 évig = 4, 30—40 évig = 2, 40—60 évig = 7, 60—80 évig = 12, 80 éven felül 2; összesen 70.

A város belterületén elhalt 40 egyén, ezek közül 7 éven alóli volt 17, kik közül nem lett gyógykezelve 1; 7 éven felüli volt 23, ezek közül nem lett gyógykezelve 4.

A város külterületén elhalt 40 egyén közül tehát nem lett orvosolva 5 egyén.

A város külterületén elhalt 30 egyén, kik közül 7 éven alóli volt 20, ezekből gyógykezelés nélkül elhalt 4, 7 éven felüli volt 10, ezek mind gyógykezelve voltak, a

kevesett aduál havonként, sőt még jobb szeretném ha egyáltalán nem adná nekí a magad szereznéd be szükségleteit — ha te is jónak látva.

De édes anyósom — vágtam szavába — én feleségemre nem panaszkodtam soha sőt ellenkezőleg örömmel mondhatom, hogy ő a világ legjobb és legőkéletesebb asszonya; minden inkább csak nem költséző.

Nem vagy őszinte fiam vagy legalább is elfogult vagy. — Szíved bizonyosan nem így érez. Vagy azt hiszed nem vettem észre melabú kedélyedet. — Oh látom én látom, hogy homlokodon a mérhetetlen keserűség érzete honol.

De biztosítom tisztelt anyósom . . . Ne szólj — ne szólj! Fiu jó vagy s ez a bajod. Fájdalmadat sem akarva megosztani másal, ne hogy annak is rossz perczeket okozz! Pedig lásd, én azt akarom hogy te nagyon igen nagyon boldog légy s arczodról csak az igazi megelégedést és örömet olvassom le.

Resteltem ellent mondani s így hogy kedvére cselekedjék, egy mély sóhajjal feleltem. Magyarázza azt ugy a hogy neki jó! esik.

Ő is sóhajtott, cigarettjét a kandalló tüzebe dobta — felállt s Sarahnak vagy Dusenek is dicséretére való bájjal közeledett felém.

Most pedig áttérek — szolt — tu'ajdonképeni jövetelem okára. — Születés napod édes fiam holnap van s én itt vagyok, ukekd mindazt a mit csak jó, meg kívánjam. A holnapi napot már képtelen voltam bevárni. Türelmem cserbe hagyott s ezért vagyok már ma itt — zo meg talán azért is, hogy én legyek a legelső üdvözlőid között.

Drága anyósom — rebegtem, meghatottan — kedves megemlékezését ép ugy mint jó kívánságát lelkem mélyéből köszönöm.

Ej! ej még megsem várod, hogy mondókatm befejezzem. — A jó kívánság, jól eshetik neked, de abból nem igen élsz meg — Hoztam én mást is. — Ime születés napi ajándék. — Adja a szörnyeteg anyós — ki állhatatlan vejeének s jóságos kacajjal egy irást nyujt felém.

Égtem a kíváncsiságtól és engedelmét kikérve a kandaló tűzénél olvasni kezdtem azt, de szememet a hála könyve elborította és szóltalanul estem a karszékre.

külterületen elhalt 30 egyén közül tehát gyógykezelés nélkül elhalt 4. Az összes 70 elhalt közül tehát 9 nem lett gyógykezelve.

Orvosrendőri hullaszemle 2 esetben volt megtartva és pedig egy öngyilkos és egy hirtelen halállal kimult, szelhűdés, egyén hullája felett.

Sem orvosrendőri, sem törvénszéki boncolás nem volt.

Orvosi látellelet egy könnyű testi sérülésről adtam ki. Piac és élelmi szerek rendben találtattak.

Nyiregyháza, 1899. december hó 4-én.

Dr. Trajtler Soma, városi tiszti orvos-főnök

A posta- és távirtda díjak-reformja.

A hivatalos lap vasárnap számban tették közzé a kereskedelemügyi magy. kir. miniszternek folyó évi 76 879. számú rendeletét, mely a posta-, távirtda és távbeszélő díjakat szabályozza.

A nemzetközi posta szerződésben elvállalt kötelezettségek értelmében — valamint a tarifátételeknek a korona érték kisebb egységei által megkövetelt szabályozásra a posta-, távirtda és távbeszélő-díjakat 1900. január 1 től fogva következőleg állapítja meg a miniszter

A) Belföldi forgalom.

1. A nyomtatvány-küldemények díja: 10 grammig 2 fillér, 50 grammig 3 fillér, 150 grammig 5 fillér. (Nagyobb súlyu küldemények 1. 8. pontban.)

2. Áruminták díja: 50 grammig 3 fillér. (Nagyobb súlyú árumintákat 1. 8. pontban.)

3. Kocsi-postai csomagok súlydíja: 500 grammig a helyi forgalomban és az I. távolsági fokozatba 75 kilométer távolságig) első helyekre 30 fillér, a többi távolsági fokozatokra 60 fillér. Terjedelmes csoma okért ugyanily súly és távolság mellett 45 illetve 90 fillér. Bermetetlen csomagokért ugy 500 gramm súlyig, mint azon felül 5 kilogrammig mind azon esetekben, melyekben eddig 6 kr pótdíj szedettet, 12 fillér pótdíj jár. (Nagyobb súlyu küldeményeket 1. 8. pontban.)

4. Az ajánlati díj és a térti vevény díja (utóbbi, ugy levélpostai, mint egyéb küldeményekre nézve) — a helyi forgalom kivételével — továbbá a postautalványok ki fizetéséről kért értesítvények és a díjköteles tudakozványok díja, ugy a helyi, mint az egyéb forgalomban: 25 fillér.

5. A kézbesíthetetlen csomagokról szóló vissza jelentés díja, valamint az a díj, mely levél vagy kocsi-postai utánvétel törítése vagy leszállítása esetén írásbeli (nem távirati) közvetítésért jár; 25 fillér. Ha a feladó a leszállításba vagy törítésbe a kézbesíthetlenségről kapott visszajelentés alapján egyezik bele: a 25 fillér díjt csak egyszer kell megfizetni.

6. Ajánlott levélpostai küldemény elveszése esetén a fennálló szabályok által megállapított feltételek alatt igényelhető kárpótlás összege: 50 korona.

7. Értéknyilvánítás nélkül feladott csomag elveszése, megsérülése vagy megcsönkulása esetén a fennálló szabályokban megállapított feltételek alatt igényelhető kárpótlás összegeinek maximuma 3 kilogramm súlyig 15 korona, 5 kilogramm súlyig 25 korona, s minden további kilogramm után 5 korona,

8. A fennálló tarifákban és rendeletekben megállapított, de az előző pontokban föl nem sorolt összes belföldi postai, távirtdai és távbeszélő díjak, illetekek, jutalékok és egyéb hasonló összegek az eddigi értékben egy ausztriai értékű forint — két korona, egy ausztriai értékű krajczár — két fillér arányban további intézkedésig főtartatnak.

A terjedelmes csomag után a súlyportóhoz, valamint olvasva föladott pénzeslevél értékportójához járuló 50

Miután pedig magamhoz tértem, hálás szívvel köszöntem meg a legjobb anyósnak ajándékát, a mi pedig a C-illag utczai házának nevére ártit hiteles telekkönyvi kivonata volt.

— Édes mama Ön túl jó és én igazán zavarban vagyok hogy hogyan köszönjem meg azt önnek.

— Ne is beszéljünk róla édes fiam. Légy oly jó mint eddig voltál s szeresd továbbra is a te rosz anyósodat.

Oh! hogy szeressem — az kevés volna! Én imádom és bálványozom Öt — feleltem s lábai elé vetettem magam.

Egyszerre csak e legszebb jelenetnél ijesztően rémes hang zavar fel.

„Hát maga megbolondult, hogy itt a földön fet-reng?”

Felnéztem — az anyósom völt! Az anyósom az igazi megéletesült anyósom s nem az a seccszósiós a kiről álmodtam, mert álmodtam az bizonyos Pillanat alatt tisztában voltam mindennel. Kis fiac-kám fogzása kimerített s én bizony elszundítottam egy kisre — *Álmodtam szépet gyönyörűt álmodtam és felébredtem.* —

„A leányomért jöttem, viszem magammal, folytatta. — Nem való az hogy mindig csak itthon üljön. — Remetem maga is így gondolkozik? Ő tőz fel szívem ha ugyan van mit felvenned, mert drága urad vajmi keveset törődik azzal, hogy legyen. — Nem tudom mire költi a pénzt, s ne is adj nekí az Isten, hogy meg tudjam. — A havi spanegét is ezentul lányom kezébe adom. Érti?”

— Értém, értem — nyögtem alig halhatóan, mindent értek c-ak kérem hagyjon magamra. Elment.

S én ismét szobámban egyedül töprengem most már azon, hogy vajha a seccszósiós láz az anyó-okat is megszálná s átgyrná őket olyanokká mint a milyen az én álombeli anyósom volt, — olyan kedvesekké és olyan seccszósiósan lehetetlenekké!

Oh! hány százezer boldog férfival lenne több ezen a kérek világon s hány százezer férj adna hálát a mindeneiket lehetetlenségig megváltató seccszósiós tanának. **Bodnár Géza.**